

Міністерство освіти і науки України
Державний вищий навчальний заклад
«Донбаський державний педагогічний університет»
Горлівський інститут іноземних мов
Східноукраїнський національний університет
імені Володимира Даля
Харківський національний педагогічний університет
ім. Г. С. Сковороди
Краківська академія ім. А. Ф. Моджевського (Польща)
Приморський університет (м. Копер, Словенія)
Барановицький державний університет (Республіка Білорусь)

«СХІДНОСЛОВ'ЯНСЬКА ФІЛОЛОГІЯ: ВІД НЕСТОРА ДО СЬОГОДЕННЯ»

**Матеріали
VI Міжнародної наукової конференції**

10 квітня 2018 року

Бахмут
2018

УДК 81
С92

Друкується за рішенням вченої ради
Горлівського інституту іноземних мов
ДВНЗ «Донбаський державний педагогічний університет»
(протокол № 9 від 22.03.2018 р.)

Рецензенти:

д. філол. наук Н. В. Дьячок,
д. філол. наук О. С. Киченко

Редколегія:

д. філол. наук С. А. Комаров (головний редактор),
д. філол. наук А. Р. Габідулліна,
д. філол. наук Я. Ю. Голобородько,
д. філол. наук Т. М. Марченко,
к. філол. наук Є. М. Беліцька,
к. філол. наук І. О. Скляр,
к. філол. наук О. Л. Колесніченко,
к. філол. наук В. Г. Мараховська,
к. філол. наук Т. М. Радіонова,
к. філол. наук Р. М. Ситняк.

С92 **Східнослов'янська** філологія: Від Нестора до
сьогодення: матеріали VI Міжнар. наук. конф. (Бахмут, 10 квітня 2018 р.).
Бахмут: Вид-во Б. І. Маторіна, 2018. 234 с.

У збірнику друкуються матеріали VI Міжнародної наукової конференції
«Східнослов'янська філологія: Від Нестора до сьогодення», яка відбулася
10 квітня 2018 року.

Для наукових робітників, аспірантів, студентів, які здійснюють розвідки у
галузі гуманітарних наук.

УДК 81
© ГІМ, 2018

ЗМІСТ

<i>Э. Л. Ананьян</i> КОГНИТИВНІЕ ОСНОВАНИЯ СТРАТЕГИИ КАК АСПЕКТ ЛИНГВИСТИЧЕСКОГО АНАЛИЗА СТРАТЕГИИ.....	10
<i>V. Andrushchenko</i> LEXICAL-COHESIVE RECURRENT FORMS OF THE GERMANIC BELLES- LETTRES STYLE TEXT WHOLES LINEAR ORGANIZATION	12
<i>G. A. Antonova</i> THE FORMATION OF STUDENTS' AVAILABILITY TO INTERACT ACROSS CULTURES IN THE PROCESS OF TEACHING ENGLISH.....	14
<i>I. Ю. Афоніна</i> STRATEGIES TO BUILD STUDENT VOCABULARIES: VOCABULARY PRACTICE GAMES	17
<i>Н. О. Барвіна</i> ТЕАТРАЛІЗАЦІЯ ЯК МЕТОД ФОРМУВАННЯ ХУДОЖНЬО- ЕСТЕТИЧНИХ ПОТРЕБ В УМОВАХ АНГЛОМОВНОЇ ТЕАТРАЛЬНОЇ СТУДЕНТСЬКОЇ СТУДІЇ	19
<i>Є. М. Бєлицька</i> ОСОБЛИВОСТІ АПОЗИТИВНИХ КОНСТРУКЦІЙ ІЗ ТОПОНІМАМИ.....	23
<i>А. С. Бессонова</i> К ВОПРОСУ О ФУНКЦИОНИРОВАНИИ ЖАНРА ОБЪЯСНЕНИЯ В СОБСТВЕННО НАУЧНОМ, НАУЧНО-ПОПУЛЯРНОМ И УЧЕБНО- НАУЧНОМ ТИПАХ ДИСКУРСА	25
<i>Т. П. Беценко</i> ФОЛЬКЛОРНО-ПЕСЕННЫЕ ТЕКСТЫ КАК МАТЕРИАЛ ДЛЯ ПОЗНАНИЯ ХУДОЖЕСТВЕННОЙ КУЛЬТУРЫ ЯЗЫКА И КУЛЬТУРЫ МЫШЛЕНИЯ ЭТНОСА (на примере украинского и белорусского народнопоэтического творчества)	27
<i>І. П. Бірюкова</i> НОВІТНІ КОНЦЕПЦІЇ МЕТОДИКИ ВИКЛАДАННЯ НІМЕЦЬКОЇ МОВИ	29
<i>В. А. Буда</i> ОСОБЛИВОСТІ ВЖИВАННЯ ПОРІВНЯНЬ У МОВІ РОМАНУ С. ЖАДАНА «ВОРОШИЛОВГРАД».....	31
<i>А. Ю. Бовт</i> COMMUNICATIVE APPROACH TO TEACHING ENGLISH GRAMMAR TO UNIVERSITY STUDENTS.....	33
<i>В. І. Височина</i> СПЕЦИФІКА ФУНКЦІОНУВАННЯ АНГЛІЙСЬКОГО ПРИЙМЕННИКА: ДІАХРОНІЧНИЙ АСПЕКТ.....	35

ОСОБЛИВОСТІ ВЖИВАННЯ ПОРІВНЯНЬ У МОВІ РОМАНУ С. ЖАДАНА «ВОРОШИЛОВГРАД»

Порівняння – важливий стилістичний засіб у мові художньої літератури, який дає можливість читачеві краще уявити суб'єкт зображення. І ця функція буде виконана ліпше, предмет опису пізнається яскравіше, якщо митець підбере вдалі об'єкти порівнянь.

Вважається, що цей троп є одним з найпростіших і найуживаніших у мові художніх текстів. Кожен письменник прагне ввести у свої описи оригінальні, часом несподівані компаративи, а зміни політичних, економічних, технологічних умов життя суспільства призводять до появи нових об'єктів і суб'єктів порівнянь.

До таких письменників належить і Сергій Жадан, темою описів якого часто виступає Схід нашої держави. Митець є представником постмодерної української літератури, а це передбачає використання нестандартних стилістичних фігур, аби небуденно зобразити оточуючий світ.

Отже, предметом нашого дослідження є авторські особливості вживання порівнянь у романі С. Жадана «Ворошиловград».

Закономірно, що у тексті твору ми знаходимо традиційні порівняльні сполуки, як от: «Приїхали газовики довгою валкою, **як цигани**» [2, с. 118], «Побут перевізників був химерний, жили вони, **мов на вокзалі**» [2, с. 253], «Жовтень був сухий, **ніби порох**» [2, с. 236].

Т. Должикова, аналізуючи мовомислення С. Жадана, зауважує: «Жаданівські порівняння – це своєрідний засіб вираження динамічних зорових та запахових асоціацій, особливо близьких і зрозумілих для мешканців сходу України» [1, с. 132]. Компаративи роману «Ворошиловград» підтверджують це спостереження. Письменник часто творить пейзажні картини літньої спеки у степу: «...сонце в'їдалося в долину, **наче пляма жиру в полотно**» [2, с. 25], «...сонце...повільно потяглося на захід, волочачи за собою проміння, **ніби водорості у відкрите море**» [2, с. 120]; у ролі об'єктів порівнянь використовує назви представників місцевої фауни: «...я закачав бензин до трьох... вантажівок, **схожих на важких заморених ящірок**» [2, с. 54], «Водій повзав, **як вуж**, між колесами» [2, с. 24]; вказує на багатство надр луганської землі: «...газові родовища, котрі світилися цього ранку під землею, **золотими жилами** проступаючи на шкідливі вітчизни» [2, с. 191].

Зауважуємо у романі порівняння, де об'єктами виступають назви одних і тих же понять, але творять вони абсолютно протилежні асоціації. Так, перевізники у своїй «молитві» наголошують, що злі фермери «виганяють нас зі своїх полів, **ніби лисиць**» [2, с. 252]. Селяни, очевидно, бачать у цьому кочовому народі шкідників. А у фразі: «Ні, закопались у пісок, **як лисиці**, не виженеш» [2, с. 301] – ідеться про осідлість, вперту непоступливість вже місцевих фермерів.

Переважно об'єкти жаданівських порівнянь відображають особливості бачення світу письменником, є оказіональними утвореннями: «Ром став у горлі, **мов клубок волосся**» [2, с. 170], «...захотілось додому, в офіс, з його сірими,

як мокрий цукор, партійними буднями» [2, с. 164], «...Ніколаїч замахав руками, як домашня птиця» [2, с. 387]. В останньому фрагменті можна було б ужити звичне «як курка», адже саме цю птицю уявили собі читачі. Такою підміною слів автор досягає вищого рівня емоційності: помаху крил птиці, яка не літає, сприймаються смішними, і це бачення проектується на персонажа.

Вражає наступна візія автора: «Корови паслись, прив'язані до землі міцними мотузками, мов дирижаблі» [2, с. 136]. Тут виникає певна двоїстість сприйняття: корови, як дирижаблі, чи були прив'язані, як дирижаблі.

Дослідниця лексики української постмодерністської прози О. Тулузакова наголошує: «Однією з характерних особливостей текстів постмодерністського напрямку є іронія. Завдяки іронії відбувається руйнування канонів життя тоталітарного суспільства, нівеляція його цінностей» [3, с. 7]. Такі понижені змалювання атрибутів минулого помічені у романі «Ворошиловград»: «Сукні в жінок були довгі й яскраві, ніби вони були замотані в прапори якихось республік» [2, с. 59], «Залізна брама на в'їзді поржавіла, чорні металеві зірки висіли, як померлі планети» [2, с. 136]. Виникає риторичне питання: а чи уявляє читач, як виглядають померлі планети? Очевидно, саме через таку космічну аналогію стверджується думка: зірки на воротах – символ держави, якої вже не існує.

Звичним для С. Жадана є гіперболізація об'єктів порівнянь, яка помітно підсилює експресивність тексту, як от: «На голові Кароліна мала червоний берет, з-під якого вибивались її фарбовані у червоне дреди – міцні й надійні, наче морські канати» [2, с. 310]. Емоційність зображення подій у романі підвищується і завдяки прийому порушення логіки речей, наприклад: «Дош зливався з сутінками, і потоки води грубими нитками запліталися в повітрі. Ми ніби їхали річищем..., невидимі мешканці підіймалися із мулу і підходили до нас зовсім близько, розглядаючи нас, мов затонулих рибалок» [2, с. 87].

Зовсім не печальним є опис похорону матері Тамари. Уся ця «сумна» картина несподівано порівнюється з весіллям, творячи такий собі поширений оксиморон: «...гості з боку нареченої курили. Причому курили, суки, коноплю. В кімнаті стояв приглушений, дещо нервовий галас, так ніби тут хтось одружувався, але з примусу» [2, с. 202–203]. Сама покійниця зображена досить «святково...і вигляд вона мала цілком задоволений, якщо не враховувати, що нижня щелепа їй час від часу розкривалась, і тоді хтось із родичів обережно її поправляв, ніби компастував трамвайні квитки» [2, с. 204]. А в цей час Тамара «...діставала звідкись із зап'ястка носові хусточки, ніби краплені карти, й старанно витирала сухі очі, намагаючись не розмазати туш» [2, с. 204–205]. Перед читачем розгортається якесь шоу, де всі, включно з покійницею, грають відведені їм ролі.

Таким чином, С. Жадан у романі «Ворошиловград» активно вживає порівняння, які надають тексту експресії. У свої компаративи письменник вводить оригінальні авторські об'єкти порівнянь. Жаданівські порівняльні конструкції насичені іронією, часто порушують логіку речей.

ЛІТЕРАТУРА

1. Должикова Т. І. Своєрідність художнього мовомислення Сергія Жадана. *Лінгвістика: зб. наук. пр.* № 2 (29). Луганськ: ДЗ «ЛНУ імені Тараса Шевченка», 2013. С. 131–136.

2. Жадан С. В. Ворошиловград. Харків: Фоліо, 2011. 442 с.

3. Тулузакова О. Г. Лексика української постмодерністської прози на тлі загальнолітературної норми 30 – 80-х рр. ХХ ст. : автореф. дис. ...канд. філолог. наук: 10.02.01. Харків, 2010. 20 с.

УДК 378.147:811.111'36

*A. Yu. Bovt
Severodonetsk*

COMMUNICATIVE APPROACH TO TEACHING ENGLISH GRAMMAR TO UNIVERSITY STUDENTS

The 21st century essential skills require from future specialists to be competent users of English as a global language, lingua franca used in all spheres of life. Students as future professionals should be able to interact effectively on the international scene within their job-related context. It means that they should possess the necessary communicative skills that can be acquired during their studies at universities. However, as contact hours for teaching English at higher education establishments of Ukraine are rather limited, the required knowledge and skills should be acquired as quickly and effectively as possible. As the prime aim of learning a language is to acquire the communicative competency, the communicative approach becomes of high interest and importance nowadays.

Communicative language teaching has become the focus of language teaching disputes since 1960s. However, in 1980s it started developing quite intensively thanks to M. Bern, S. Savagnon and D. Nunan who greatly contributed to its theoretical justification and practical implementation. M. Berns argued that «language is interaction. In this light, language study has to look at the use (function) of language in context, both its linguistic context (what is uttered before and after a given piece of discourse) and its social, or situational, context (who is speaking, what their social roles are, why they have come together to speak)» [1, p. 5]. The main focus is given to context as any communicative act takes place within a particular situation. In terms of grammar teaching it means that audiolingual method consisting of various drilling exercises and grammar translation method widely used at both schools and universities turn out to be almost useless because they are usually given out of context. People do not communicate with separate abstract grammar patterns – they convey a particular message to reach the communicative aim. In such a way communicative approach to teaching English grammar proves to be more effective.

Successful implementation of this approach in terms of grammar teaching is based on several principles. First of all, students should work with authentic language samples, i.e. get acquainted with target grammar structures in a variety of linguistic and situational contexts. In such a way students notice and understand usage of a particular grammar pattern in a given situation. However, contexts should correspond to students' level, needs, interests, be relevant to future job-related situations.

In its turn, teacher provides opportunities for students to practice language usage and to actively involve them in tasks that will help to clearly see the links between form, meaning, and use. It contributes to building a well-organized mind structure where each grammar pattern corresponds to a particular communicative situation.

«СХІДНОСЛОВ'ЯНСЬКА ФІЛОЛОГІЯ: ВІД НЕСТОРА ДО СЬОГОДЕННЯ»

**Матеріали
VI Міжнародної наукової конференції**

10 квітня 2018 року

**Головний редактор:
С. А. Комаров
доктор філологічних наук**

Підписано до друку 22.03.2018 р.
Формат 60x84 1/16. Ум. др. арк. 14,75.
Наклад 110 прим. Зам. № 1208.

Видавництво Б.І. Маторіна
84116, м. Слов'янськ, вул. Г. Батюка, 19.
Тел.: +38 06262 3-20-99; +38 050 518 88 99. E-mail: matorinb@ukr.net

Свідоцтво про внесення суб'єкта видавничої справи до Державного реєстру видавців, виготівників і розповсюджувачів видавничої продукції ДК №3141, видане Державним комітетом телебачення та радіомовлення України від 24.03.2008 р.
